

3. Kromě toho konají za mobilisace a ve válce činnou službu ještě dobrovolníci, počítajíce v to i dobrovolníky na dobu války.

Propuštění z činné služby za mobilisace a ve válce provádí se buď individuálně (při zproštění od činné služby nebo superarbitračním řízením) anebo hromadně (při provádění demobilisace); částečnou nebo úplnou demobilisaci nařizuje podle § 23 br. zák. president republiky na návrh ministra národní obrany. Až do svého propuštění z činné služby jsou osoby vykonávající za mobilisace a ve válce činnou službu vojenskou vázány služební povinností jako vojenské osoby v činné službě (srov. 6., odst. 1.).

IV. Závazek k zvláštním úkonům za mobilisace.

Podle § 3 br. zák. jsou všichni čs. státní občané a muži trvale bydlící v RČ., kteří nemohou prokázat jinou státní příslušnost, povinni přispívat od dokončeného 17. roku věku až do dovršení 60 let podle svých schopností a sil k obraně státu a vykonati zvláštní úkony, k nimž budou v zájmu branné moci povoláni. K těmto zvláštním úkonům mohou býti povoláni nejen osoby, které b-é p-i vůbec nepodléhají, nýbrž i ty osoby, které sice všeobecné b-é p-i podléhají, avšak nejsou k vykonávání služební povinnosti vojenské přidrženy, a to jen na dobu, pokud nebyly zavolány k vykonávání vlastní služby vojenské. Tyto zvláštní úkony nejsou službou vojenskou v pravém slova smyslu a osoby vykonávající tyto úkony se nestávají vojenskými osobami.

Obdobnou povinnost ukládá § 4 a násl. zákonů o válečných úkonech č. 236/1912 ř. z. a zák. čl. LXVIII/1912 uh., podle kterýchžto ustanovení mohou býti k osobním úkonům pro válečné účely, nemůže-li býti potřeba hrazena dobrovolnými přihláškami anebo vojenskými osobami, přidrženi (mimo dostřel) všichni k práci způsobilí muži, kteří ještě nepřekročili 50. rok věku, pokud nejsou podle těchto zákonů výslovně od osobních úkonů osvobozeni. Ani tato povinnost není b. p. ve vlastním slova smyslu.

Pokud jde o vzájemný vztah mezi oběma citovanými ustanoveními, bude povolání ke zvláštním úkonům podle § 3 br. zák. zpravidla používáno, půjde-li o zvláštní úkony pro potřebu branné moci za mobilisace a ve válce, jichž provádění jest připraveno již v míru. Dojde-li za mobilisace a ve válce k povolání ke zvláštním úkonům bez předchozí přípravy v míru, použije se povolání podle § 3 br. zák. zpravidla jen

tehdy, půjde-li o zvláštní úkony delšího trvání. Naproti tomu tam, kde půjde za mobilisace a ve válce o jednotlivé osobní úkony kratšího trvání, které nebyly předem v míru co do svého provedení připraveny, bude používáno zpravidla ustanovení o povolání k válečným úkonům podle zákonů o válečných úkonech. Tam, kde by podle právě vytčených zásad mělo býti za mobilisace a ve válce použito k obstarání v míru nepřipravených úkonů krátkého trvání zpravidla ustanovení zákonů o válečných úkonech, kde by to však nebylo možné (na př. proto, že dotčená osoba překročila již 50. rok věku), použije se k povolání dotčené osoby ustanovení § 3 br. zák.

Jaroslav Vorel.

Branný zákon

viz Branná povinnost.

Bratrská Jednota

viz Evangelické církve.

Bratrské pokladny

viz Sociální pojištění.

Břemena stavební církevní.

St. b. c. týkají se řím.-kat. kostelů, far (s hospodářskými budovami) a konfesních hřbitovů (srov. heslo: Hřbitovy).

Kostely a fary nutno přesně rozlišovati, ježto tu jde zpravidla o samostatné právní subjekty a předpisy o církevní konkurenci stavební na řím.-kat. kostelích a farách jsou sice obdobné, nikoli však stejné. Řím.-kat. kostely nejsou res extra commercium a mohou býti ve vlastnictví církevních ústavů, veřejných fondův i laiků.

I. V Čechách řídí se církevní konkurence stavební posud četnými starými normami, částečně ještě z XVIII. stol., jež nebyly kodifikovány. Uvádějí se zde jen normy nejdůležitější: dekrety dv. kanc. z 24. XII. 1782, č. 283, 29. I. 1783, č. 436, 24. IX. 1785, č. 361, 3. VI. 1788, č. 1034, 20. IX. 1804, č. 15385, 14. III. 1822, č. 6358, a 24. VI. 1840, č. 19665, na čes. gub. (čes. prov. sb. z. 1840, str. 380); farních budov zvláště týče se dekret dv. kanc. z 18. IV. 1806, č. 22616 ex 1805 (cirkulář čes. zem. gub. z 23. V. 1806). Ze zákona z 7. V. 1874, č. 50 ř. z., srov. § 40, § 46, odst. 2, a § 57, odst. 1.

Náklad na stavby (opravy) f a r n í c h k o s t e l ů má nésti především ten, kdo je k tomu ze zvláštního titulu zavázán, na př. zřizovací (erekční) nebo nadační listinou, smlouvou, odkazem. Zejména ve zřizovacích listinách far bývají zároveň s věnováním nemovitostí i kapitálů pro kostel nebo faru přejímány také závazky (zejména obcemi) udržovati církevní budovy.

Zpravidla není však takového zvláštního titulu a nastupuje druhý konkurenční činitel, t. j. p o s t r a d a t e l n é j m ě n í kostela mateřského a kostelů filiálních, jež jsou v kanonickém svazku s kostelem mateřským. Postradatelné jest jmění kostelní, jež přesahuje potřebu na běžné výlohy (nález s. s. 23. IV. 1892, č. 1051, Budw. 6562) a jež není určeno k jiným účelům (zejména nadačním). Nestáčí-li toto jmění (kostela mateřského a kostelů filiálních, srov. Bohuslav č. 145), používá se v praxi před vlastní konkurenční event. přebytků kompatronátních kostelů (§ 54 zák. č. 50/74 ř. z.).

Stavební náklad (celý nebo zbytek) neuhrazený ani ze zvláštního titulu ani ze jmění kostelního nutno hraditi konkurencí patrona a přifařených.

Patron (ať je patronát reální či osobní) nese výlohy na hmoty a práce řemeslnické (prakticky: 80—85% celého nákladu stavebního, dle povahy staveb někdy značné úchytky, někdy celý náklad týká se jen hmot a prací řemeslnických), t. zv. p a t r o n á t n í t a n g e n t u, a je zároveň stavebníkem.

Přifaření osadníci nesou náklad na potahy a práce nádenické (t a n g e n t u p ř i f a ř e n ý c h). Povinnosti této mohou dostáti buď zaplacením nebo výkony in natura.

Príspevky z kostelního jmění jdou k dobru všem konkurencí povinným (s. s. 9. I. 1884, č. 2811, Budw. 1979) i tenkrát, je-li kostel a obročí pod různými patrony (s. s. 25. VI. 1897, č. 3603, Budw. 10870, 9. VI. 1900, č. 4138, Budw. 14309).

Patron není povinen přispívati na stavební výlohy, jež byly způsobeny jen zvýšenou kultovou potřebou obce přidělené příslušnému kostelu neb obročí (§ 32 zák. č. 50/74 ř. z.). Konkurenční povinnost patrona vztahuje se zpravidla jen na stavební závady, vzniklé v době jeho patronátu, a lze na jmění bývalého patrona k úhradě stavební potřeby, jež byla zjištěna po skon-

čení jeho patronátu, činiti nároky jen, když a pokud je tu zvláštní právní titul (opozdžené oznámení závad stavebních patronem a tím způsobené zvětšení škod). Rozhodujícím momentem pro vznik závazku je zjištění potřeby oprav a nařízení konkurence. Patron musí plniti i po skončení svého patronátního práva povinnost již vzniklou (s. s. 28. III. 1879, č. 415, Budw. 460).

Není-li kostel pod patronátem, odpadá ovšem patronátní tangenta a nastupuje všeobecné podpůrné ustanovení § 36 zák. č. 50/74 ř. z.

Náklad na opravy filiálních k o s t e l ů hradí se z jich vlastního jmění nebo z příspěvků osob, jimž záleží na udržení kostelů (dekret dv. kanc. z 20. V. 1820, č. 14341). Skutečnost, že v přifařené obci je filiální kostel, který je výhradně touto obcí vydržován, není důvodem k tomu, aby tato obec resp. katolíci v ní usedlí byli zproštěni konkurenční povinnosti pro farní kostel (s. s. 15. II. 1911, č. 1686, Budw. A 8008). Pro rozhodnutí otázky, zda nějaký kostel je k jinému v poměru filiálního kostela, je rozhodujícím, že příslušný kostel je pastorován od kostela mateřského (s. s. 30. XII. 1880, č. 2447, Budw. 971). Ke stavbám na filiálním kostele jsou jednotlivé obce resp. jejich katoličtí osadníci, není-li tu vlastního farního svazku a jiných konkurenčních činitelů, povinni jen, je-li zjištěn jejich zájem na trvání filiálního kostela. Filiálním je kostel nejen, když u něho je zvláštní exposita nebo filiálka je providována excurrento kaplanem z fary, nýbrž také, když farář sám excurrento správu filiálky obstarává (s. s. 9. XI. 1898, č. 5942, Budw. 12130).

O stavbách budov o b r o č n í c h platí výše uvedený dekret dv. kanc. z r. 1806. Farář sám musí nésti náklad na opravy, jež zavínil sám nebo jeho čeleď, dále náklad na menší opravy, jež musí nájemník ze svého hraditi. Ostatní stavební náklad hradí se konkurencí obdobně jako u kostelů, pokud jde o první dva konkurenční činitele (zvláštní titul, jmění kostelní).

Dojde-li ke konkurenci patrona a přifařených (tangenty jako při opravách kostelů), je beneficiát, který má příjem z obročí přesahující kongruu, povinen přispěti podle sazeb v cit. dv. dekretu uvedených od desetiny až nejvýše do polovice nákladu na stavební hmoty a ostatní výlohy.

Zda v Čechách při konkurenční povinnosti beneficiáta vzíti jest za měřítko starší

nebo nynější kongruu, je pochybno, praxe béře nynější kongruu (s. s. 30. XI. 1895, č. 5612, Budw. 9068, naproti tomu s. s. 9. III. 1904, č. 2407, Budw. 2448 A). Počítá se jen příjem z obročí, nikoli doplněk kongruy z náboženského fondu.

Co se týče kongruy řím.-kat. duchovenstva, poukazuje se na zákony č. 176/98 ř. z. a 122/26 Sb.

Poněvadž jmění benefícia určeno je k vydržování beneficiáta, nepoužívá se ho k úhradě stavebních nákladů. Nemá-li fara patrona, není to na závadu normální konkurenční povinnosti jmění kostela farního, který je pod patronátem. Není-li ani kostel ani fara pod patronátem, pak platí i pokud jde o stavby na farních budovách podpůrné všeobecné ustanovení § 36 zák. č. 50/74 ř. z.

Také při stavbách (opravách) budov obročních je patron stavebníkem, přifaření mohou svou tangentu (povozy a práce nádenické) zaplatiti nebo vykonati ji in natura.

Částka, použitá z kostelního jmění, jde k dobru všem konkurenčním činitelům (tedy i beneficiátu).

Dle § 7, lit. a (resp. c), zák. č. 176/98 ř. z. mohl by beneficiát větší stavební výlohy započítati do výdajů fasovních a tím po př. nabýti nároku na doplněk kongruy z náboženského fondu.

Při inkorporovaných farách mají ústavy oprávněné z inkorporace povinnosti patronovy (dekret dv. kanc. z 24. IX. 1785, č. 361).

Co se týče hřbitovů, poukazuje se na příslušná hesla. Zde budiž uvedeno jen toto: Hřbitovy jsou zařízením zdravotním, je tudíž normální právní formou hřbitova hřbitov obecní. Důsledkem historického vývoje jsou však u nás dosud četné konfesní hřbitovy, jež (pokud jde o řím.-kat. hřbitovy) dlužno považovati za části kostelů (dekret dv. kanc. z 20. X. 1825, č. 28457, na čes. gubernium, publ. gub. dek. z 8. XI. 1825, č. 58843, sb. čes. prov. zák. VII, č. 181; srov. Bohuslav č. 5497). Hřbitovy bývají v pozemkových knihách zapsány do vlastnictví řím.-kat. kostelům nebo farním obcím. Platí tu všeobecné předpisy o stavební konkurenci (srov. kostely). Zřizování však, udržování a dohled na umrlčí komory náleží do oboru působnosti obcí (zdravotní policie — zák. č. 68/70 ř. z.).

Na Moravě platí zemský zákon z 2. IV. 1864, č. 11 z. z., o úhradě nákladů na stavby a opravy kostelův a farních budov, pak opatřování paramentů, zařízení a potřeb.

K úhradě těchto nákladů (tudíž nejen stavebních) jsou především povinni ti, kdož jsou k tomu zavázáni fundací, smlouvou nebo z jiného právního titulu.

Není-li takové povinnosti, nutno použití postradatelného volného příjmu příslušného kostela a, nevádí-li zvláštní úmluva, také příjmu příslušných filiálních kostelů. Nestačí-li příjmy kostelního fondu, lze sáhnouti i na kmenové jmění těchto kostelů (za šetření předpisův o zeizení a zatížení církevního majetku), pokud toto jmění není k něčemu jinému věnováno a není ho třeba k úhradě jiných výloh.

Beneficiát musí sám nésti náklad na opravy farních (obytných a hospodářských) budov, jež zavínil sám nebo jeho čeled (§ 3) a menší opravy vyznačené v § 4.

Na ostatní stavební výlohy (při farních a hospodářských budovách) přispívá beneficiát, nese-li obročí roční fasovní příjem více než 1200 Kč, způsobem vyznačeným v § 6. Příspěvek tento lze platiti v ročních lhůtách; aby zajištěno bylo toto plnění, vyhotoví se stavební listina (§ 7).

Výlohy, jež nelze uhraditi podle uvedených ustanovení, nese patron, a to — není-li ze zvláštního soukromoprávního důvodu zavázán k něčemu jinému — třetinou nákladu, který zbývá po odečtení příspěvku z kostelního jmění a příjmu z obročí (§ 8). Při reálním patronátu musí patron plniti tuto konkurenční povinnost, ať je jakéhokoli vyznání (§ 9).

Duchovní sdružení (kláštery, kapituly) u obročí jim inkorporovaných mají zapravovati polovici výloh v § 1 uvedených, pokud není menší závazek prokázán, po odečtení hodnoty povozův a ručních prací (§ 10).

Stavební břemeno při budovách sloužících jen účelům klášterním, nese klášter sám (s. s. 6. III. 1884, Budw. 2046).

Výlohy, jež nejsou hrazeny podle uvedených ustanovení, nesou příslušné obce farní resp. filiální. Je-li nějakému kostelu přiděleno více místních obcí nebo jejich částí, je nutno rozdělit na ně potřebnou částku podle poměru přímých daní předepsaných přifařeným v jednotlivých obcích, leč by byla učiněna zvláštní úmluva (§ 11). Přírážka k tomu nutná má býti stanovena podle poměru přímých daní přifařených (katolíků) (§ 12). Konkurenční záležitosti přifařených obcí obstarávají kostelní konkurenční výbory jako orgány rozhodující a dozorčí (§§ 13—18). Kostelním konku-

reněním výborům nepřísluší ingerence na správu jmění kostelův a ústavů (nadací) u nich existujících, avšak jsou oprávněny domáhati se v konkrétních případech konkurenčního použití nadačního jmění k zapravení stavebních výloh (s. s. 3. XI. 1894, č. 4044, Budw. XVIII/2 8135).

Ustanovení o zřizování a udržování filiálních kostelův a obydlí expositův obsahuje § 19, o bytu kostelníka § 20.

Při stavbách kostelních a obročních má k žádosti církevního úřadu neb osob konkurenční povinných převzítí politický úřad vrchní vedení (§ 21).

Kostelní konkurenční výbory nejsou oprávněny žádati od konkurenčních činitelů více, než je třeba k zapravení jinak neuhrazeného schodku rozpočtu výloh vyznačených v § 1 cit. zák. (tudíž nikoli jen stavebních), leč že by vybírání zvýšeného příspěvku odůvodňovaly zvláštní okolnosti a bylo by to v zájmu konkurenčních činitelů samých (v praxi na př. sanace válečných půjček).

Farní obce nejsou povinny přispívati na stavby, jež farář započal svémocně, ani tenkrát, když práce dodatečně uznány byly za nutné a vyhovující a patron (zemská správa politická jménem náboženského fondu) přes svémocné jednání prohlásil ochotu nésti kvotu na něho připadající. Opomen-li obec proti tomuto prohlášení podati odvolání, neznamená to uznání nebo převzetí povinnosti s její strany (s. s. 14. VI. 1879, č. 977, Budw. 514).

Ve Slezsku platí zákon z 15. XI. 1863, č. 2 z r. 1864 z. z. a zákon z 18. I. 1867, č. 5 z. z. (K tomu vydal slezský zemský výbor vyhlášku z 17. X. 1865, č. 2391.)

Konkurenční předpisy slezské jsou obdobné moravským s těmito úchyly:

1. Jméno filiálních kostelů lze použítí jen k úhradě nákladů na obroční budovy při kostele mateřském (odst. 2, § 2, zák. č. 2/64 z. z.).

2. Nejmenší roční fasovní příjem stanoven na 1000 Kč (§ 5).

3. Patron filiálního kostela povinen jest přispívati na stavby filiálních kostelův a obydlí expositů (§ 17).

Jako stavební výbory fungují zde kostelní konkurenční komitety.

Všech tří zemí týče se zákon ze dne 7. V. 1874, č. 50 ř. z., citovaný na příslušných místech, a zákon z 31. XII. 1894, č. 7 ex 95 ř. z., jímž vydána byla doplňovací ustanovení k § 36 zák. č. 50/74 ř. z.

Podle tohoto zákona mají na potřeby farní obce (i u filiálek) přispívati:

- a) katolíci téhož ritu nebydlící ve farním okrese resp. v okrese duchovní správy (forenses);
- b) právnické osoby, společnosti a společenstva, jež nesledují podle stanov výhradně nebo převážně účelů některého jiného vyznání nebo jiného ritu; obojí jen, je-li jim předepsána pozemková nebo domovní daň z realit ležících ve farním okrese (resp. okrese duchovní správy), nebo že mají tam provozovnu nebo závodní správu některého podniku nebo zaměstnání, z něhož jest jim předepsána daň z výdělků nebo příjmu v některé berní obci, jejíž území zcela nebo z části leží ve farním okrese (§ 1).

Měřítkem pro příspěvky uvedených poplatníků je při dani pozemkové a domovní daň státní z realit ležících ve farním okrese, při budovách osvobozených dočasně od daně, ideální (neplatitelná) domovní daň činžovní a domovní daň třídní.

U daně výdělkové a z příjmu je zpravidla měřítkem pro příspěvek (přirážku) celková daň předepsaná (i s mimořádnou přirážkou) poplatníku v berní obci vyznačené v § 1.

U právnických osob, společností a společenstev počítá se jen ten díl uvedených daní, který jest úměrný počtu katolického obyvatelstva příslušného ritu v berní obci veškerému obyvatelstvu (§ 2). Má-li některý poplatník (povinovaný podle daně výdělkové nebo z příjmu) provozovnu nebo závodní správu v několika farních okresích, jež leží v obvodu téže berní obce, dělí se daň resp. její kvota (§ 2) pro výpočet dávky na příslušné farní okresy podle počtu katolického obyvatelstva onoho ritu, jehož potřeby mají býti uhrazeny dávkou (§ 3).

Obyvatelstvo pro stanovení dávky čítá se podle posledního sčítání lidu (§ 4).

Pro výpočet dávek v bydlišti poplatníkově nečítají se již berní částky, které podle tohoto zákona mají býti základem dávky v jiných farních okresích (§ 5).

Je-li některá z fyzických nebo právnických osob, uvedených v § 1, ještě zavázána jako patron, přispívá jen jednou, jsou-li dávky patronátní a farní stejné; jsou-li různé, je povinna dávkou větší (§ 6). Spory vzniklé z tohoto zákona rozhodují správní úřady řádným pořadem instancí.

Ústní konkurenční řízení (§ 57, odst. 3, zák. č. 50/74 ř. z.) nařizuje státní

úřad správní, je-li tu více osob povinných přispívati na úhradu stavebních břemen při katolických církevních budovách. Řízení to zavádí se na žádost zúčastněných stran, z povinnosti úřední jen, činí-li se nároky na některý veřejný fond. K řízení tomu, jež koná se na místě samém, pozvati nutno včas všechny interesenty. Týká-li se řízení budovy významu uměleckého nebo památkového, má býti o něm zpraven také příslušný státní památkový úřad. Při konkurenčním jednání jsou místní obce zastupující farní obec zastupovány výhradně představenými obce a tito nepotřebují k tomu zvláštního zmocnění. Prohlášení představeného obce, učiněné při konkurenčním jednání, že podrobuje se úplně výroku politického úřadu, nepotřebuje stvrzení okresního zastupitelstva (s. s. 3. III. 1898, č. 1167, Budw. 11473).

Při konkurenčním řízení má se zjistiti nutnost výloh a učiniti pokus o dohodu účastníkův o způsobu úhrady.

Nelze-li docíliti dohody, nutno o sporné povinnosti rozhodnouti instančně podle skutečných a právních poměrů zjištěných při jednání nebo po něm, a to podle povahy poměrů buď s konečnou platností nebo jen prozatímne.

Patron resp. farář zpravidla znají a mohou prokázati, zda lze použití přebytkův kostelního fondu. Je-li tu pochybnost, zjistí účtárna zemského politického úřadu výsledky hospodaření fondem onoho kostela za poslední leta (zpravidla tři). Podle event. průměrného přebytku zjistí se částka, kterou lze z fondu kostelního vydati k úhradě stavebních výloh. Při tom praxe přihlíží také k tomu, zda snad v minulých letech byl mimořádný příjem, s nímž nelze jako s příjmem pravidelně počítati (na př. příjem z mimořádné těžby z lesa stíženého mniškou) a k očekávaným (v nejbližší době) vlastním nutným výdajům.

Podle § 55 zák. č. 50/74 ř. z. jsou kompetentní k rozhodování úřady správní postupem instančním, t. j. politické úřady I. a II. instance, v III. instanci ministerstvo školství a národní osvěty, žádá-li se na někom příspěvek ze všeobecného důvodu příslušnosti k některé církevní obci. Žádá-li se příspěvek z nějakého zvláštního titulu, rozhodují soudy (srov. Bohuslav č. 5518).

Žádá-li se příspěvek z titulu patronátu, řídí se kompetence k rozhodování dle ustanovení §§ 33 a 34 zák. č. 50/74 ř. z.

Vzejde-li spor o plnění ke kultovým účelům, mohou správní úřady, vyžaduje-li

toho naléhavý zájem duchovní správy, učiniti prozatímní opatření podle posavadního pokojného držení, nebo, není-li možno je ihned zjistiti, podle skutečných a právních poměrů sumárně vyšetřených.

Komisionelní výlohy uhrazují se stejně jako příslušný stavební náklad.

Při stavbách na církevních objektech soukromého patronátu povoluje státní správa kultová jen zeizení církevního jmění (§ 51 zák. č. 50/74 ř. z. a min. nař. č. 162/60 ř. z.), jinak ovšem při stavbách resp. opravách budov veřejného patronátu.

Příspěvky k církevním účelům, jež byly uloženy se svolením vlády, vymáhají se politickou exekucí (§ 23, odst. 1, zák. č. 50/74 ř. z.).

Vybírají je orgány obce (§ 3 cís. nař. z 20. IV. 1854, č. 96 ř. z.).

Až do té doby, kdy vydán bude ve smyslu § 37 zák. č. 50/74 ř. z. zákon o konstituování a zastupování farních obcí, pak o obstarávání jich věcí, mají věci katolických obcí farních jako posud obstarávati zastupitelstva místních obcí. (Nař. min. k. a v. a min. vnitř z 31. XII. 1877, č. 5 ex 1878 ř. z.) Avšak dle opětovných nálezů bývalého správního soudu jsou §§ 35, 36 a 37 zák. č. 50/74 ř. z. účinnými a netřeba, by ustanovení těch mohlo býti použito, prováděcího zákona; stačí po případě prováděcí nařízení. (Srov. sbírku judikátů Fritsch-Hartig z r. 1901, č. 1016 a 1017.)

II. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi rozhoduje o st-ech b-ech c-ech především obsah t. zv. kanonické visitace. (Srov. Bohuslav č. 753). Je to zápis, někdy stručný, jindy obšírný, shotovený při kanonické visitaci (s popisem farnosti, kostela i fary, práv a povinností) a je podkladem pro majetkové a právní poměry farnosti. Při visitaci bývá přítomen i zástupce úřadu světského. Je tudíž patron zavázán jen k tomu, co bylo stanoveno při kanonické visitaci. (Dekret min. k. a v. z 4. III. 1881, č. 5096, výnos min. vnitř z 13. IX. 1888, č. 53200, 16. III. 1901, č. 23726 a 20. IX. 1889, č. 60384.)

Farníci jsou při stavbách a opravách kostelů povinni provésti ruční práce a dodatí potahy, leč by v kanonické visitaci bylo stanoveno jinak. (Rozh. min. k. a v. z 6. XII. 1897, č. 76113, a min. vnitř z 16. III. 1899.)

Má-li kostel více peněz, než je třeba na běžná vydání, může býti přebytku s povolením biskupa upotřebeno na stavbu kostela. Neuhrazený zbytek nákladu má

nésti patron. Nemá-li kostelní fond přebytků, platí, není-li jinak stanoveno v kanonické visitaci, patron stavební náklad mimo práce ruční a potahy, jež jsou břemenem farníků.

Menší opravy na vlastní farní budově hradí beneficiát sám; větší opravy patron, při hospodářských budovách jsou závazky patronů různé podle obsahu kanonické visitace.

Se stavbami kostelů nemá býti začínáno, pokud nejsou opatřeny potřebné prostředky.

Stavební náklady při budovách jsoucích pod patronátem veřejných fondů (srov. nař. min. k. a v. z 16. VI. 1873, č. 31937/1872) a pod patronátem erárním (dv. dekret č. 12464 z r. 1845, obnovený nař. min. fin. ze dne 4. X. 1881, č. 63114) nese, vyjímaje budovy hospodářské, příslušný veřejný fond resp. erár, kdežto stavby a opravy hospodářských budov zatěžují tyto subjekty jen tenkrát, jsou-li k tomu zavázány kanonickou visitací nebo jinými právními listinami. V každém případě jsou farníci povinni dodati ruční práce a potahy.

Erár jako patron má povinnost jen udržovati kostel (v posavadních rozměrech), nikoli však přispívati na rozšíření kostela (výnos min. fin. č. 12709/1895).

Opravy nevyžadující nákladu vyššího než 40 Kč mají nésti faráři ze svého.

III. Reforma předpisův o c-ch b-ech st-ch je nutna především proto, že zejména starší předpisy platné v Čechách, na Slovensku a v Podkarpatské Rusi vznikly za poměrů zcela odlišných od nynějších a tudíž nemohou vyhovovati. Dále nutno poukázati na značné rozdíly v rozsahu stavebních břemen patronů v různých zemích a na všeobecnou nutnost sjednotiti zákony a nařízení pro celou Československou republiku, hlavně však na to, že prováděním agrární reformy byly velmi změněny majetkové poměry reálních patronů. Stavební břemena patronů, již před světovou válkou značná, stala se stoupanutím stavebního nákladu po válce velmi tíživými vůbec, zejména však tenkrát, když majetek patronův, zatížený četnými patronáty nad kostely a farami, byl zasažen agrární reformou.

Až se bude jednati o zrušení přežilé instituce církevního patronátu, jež nevyhovuje ani interesům ani potřebám státní správy, ale ani katolické církvi samé (srov. § 1 kanonu 1450 Codicis juris canonici), bude nutno jednati také o souvislé otázce, kdo ponese tu část stavebních ná-

kladů, kterou posud nesli patroni. (Srov. heslo: Patronát.)

Sluší podotknouti, že v době, kdy byl psán tento článek, nebylo ještě vydáno vládní nařízení k zákonu kongruovému, jež snad bude obsahovati některé změny co do povinnosti beneficiátovy.

Literatura.

Henner: „Základy práva kanonického“, seš. 3., 1923; Mayrhofer: „Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst“, IV., 1898; Mischler-Ulbrich: „Österr. Staatswörterbuch“, III., 1907; Tauber: „Manuale juris canonici“, II., 1912; Manzovo vyd. kultových zákonův a nařízení, II., 1895. Judikatura (sbírky: Budwińskiho, Fritsch-Hartigova, 1901, 1906, 1915, a Bohuslavova).

Zdeněk Materka.

Břemena vojenská.

I. Pojem. — II. Závazky k věcným plněním.
1. Všeobecné poznámky. 2. Závazek k vojenskému ubytování. 3. Závazek k poskytnutí dopravních prostředků pro účely vojenské. 4. Závazek k věcným válečným plněním (úkonům). 5. Závazky plynoucí z předpisů vyvlastňovacích. — **III. Omezení vlastnického práva.** 1. Všeobecné poznámky. 2. Pozemky v pevnostním obvodu. 3. Pozemky v obvodu pracháren. 4. Používání pozemků k vojenským cvičením. 5. Jiné případy omezení vlastnického práva. — **IV. Literatura.**

I. Pojem.

Jako b. v. bývají uváděny zpravidla různé závazky ve prospěch branné moci, které souvisejí s vlastnictvím (držbou) k určité věci. Sem patří jednak závazky, jež zákony ukládají majetníkům věcí, pro účely branné moci potřebných nebo významných, k určitým věcným plněním (počítajíc v to i event. závazky plynoucí z předpisů vyvlastňovacích), jednak závazky spočívající v tom, že vlastník jest v zájmu branné moci povinen něco snášeti nebo musí něco opominouti, čeho by jinak snášeti nebo opominouti nemusil (zákonná omezení vlastnického práva).

II. Závazky k věcným plněním.

1. Všeobecné poznámky. Závazky k věcným plněním postihují osoby, v jichž majetku jsou věci pro účely branné moci potřebné nebo významné. Při tom zpravidla nerozhoduje, zda dotčená osoba jest přímým vlastníkem dotčené věci anebo zda jest jejím pouhým držitelem anebo zda ji snad má z jiných důvodů ve své moci. V dalším